

Domoljub

V Ljubljani 24. maja 1944

57 - Štev. 21

»Dolžni smo ponovno dvigniti glas!«

Po Leonu XIII. je potem še Pij X. v posebnem pismu pohvalil delovanje tistih mož, ki so v skladu z naukom Cerkve pobijali komunizem, kjer koli se je prikazal. Potem — tako se je zdelo — je bila stvar za vsakega katoličana jasna. Prišla pa je prva svetovna vojska, ki je vse življenje med narodi močno pretresla. Ta silni pretres je leta 1917 v Rusiji spravil na površje komunistično vladno, kajpada še le potem, ko je v socialni revoluciji tekla kri milijonov ruskih sinov in hčera. Na Ruskem je zavladal Lenin in za njim Stalin.

Za Rusijo je za nekaj časa prišla na vrsto Madžarska, kjer je glasoviti rabelj Bela Kun pomoril desetstisoče madžarskih državljanov, dokler ga ni pregnal zdravi odpor domačega ljudstva. Da je Bela Kun bil Jud, ni treba so posebej dokazovati. Istočasno so komunisti tudi po nekaterih deželah Nemčije uveljavljali svojo vladno, ki pa jo je nemško ljudstvo kmalu strlo. Za tem je prišla na vrsto Mehika in potem Španija, kjer je kri komunističnih žrtev tekla v rekah. Toda tudi tukaj je končno ljudstvo spregledalo ter zavrglo komunizem. Kajpada to ni bilo mogoče drugače kakor z obojstrano silo in za ceno silnih krvavih človeških žrtev.

Povsod pa, kjer koli je komunizem začasno prišel na oblast, je bila njegova prva naloga, da je z vojaškimi sredstvi in z mogočno propagando začel boj proti veri. To je nauk iz vseh držav, kjer se je komunizem za nekaj časa polastil oblasti. Povsod so ga končno vrgli osti, pa je na Ruskem, kjer je po hudih bojih docela zmagal. Poslej je ruski komunizem postal vzor vsem komunistom na svetu. Ruski komunizem je vpregel v svojo rdečo propagando sredstva vse velike ruske države. Tako je nastala nova komunistična nevarnost za ves svet.

Vpričo teh novih dogodkov je potem leta 1937 papež Pij XI. izdal novo silno okrožnico zoper komunizem, kjer našteva, kaj se dogaja ter nato pravi: »Zato mislimo, da smo dolžni ponovno dvigniti svoj glas. To storimo s tem še bolj slovesno dokumentom, kakor je naveda Apostolski stolici, učiteljici resnice, in sicer tem rajši, ker vemo, da je to želja vseh katoličanov.«

Vpričo prejšnjih izjav zoper komunizem, ki ga je Cerkve skozi sto let neprenehoma obsodila in svoje vernike pred njim svarila, bi se zdelo, da je Cerkve dovolj jasno govorila. Toda papež Pij XI. pove, da je zaradi sprememb njenih razmer in novih metod komunizma moral čimbolj slovesno še enkrat nastopiti. Papež Pij XI. se v svoji novi okrožnici »Divini Redemptoris« najprej spominja okrožnic svojih prednikov Pija IX. in Leona XIII., ki kratko obnavlja njihove misli. Nato pa obnovi tudi svoje misli, ki jih je bil izrekel, ko se je iz Rusije vrnila papeška misija, katera je bila šla na Rusko ter tja nesla papeževo pomoč ruskomu ljudstvu, katero je v tistih letih po krivdi komunizma v milijonih lakote umiralo.

Papež Pij XI. je bil prav gotovo poklican povedati svojo tehtno besedo o komunizmu, saj ga je kot bivši nuncij v Varšavi dobro poznal, saj je sam dobro govoril ruski jezik in je zaradi tega od blizu lahko videl strupeni plod, ki izvira iz strupene korenine. Končno pa mu je njegova misija, ko se je vrnila iz Rusije, mogla povedati vse gorje, kar je tamkaj videla in doživela. In to gorje ga je napotilo, da je dvignil svoj svareči glas kristjanom v pouk in svarilo.

Starodavni žužemberški grad,
ki je zdaj tudi razdejan

Vojni dogodki preteklega tedna

Velikanska bitka v južni Italiji

Nemško uradno poročilo 15. majnika omenja, da je sovražnik tudi večer nadaljeval svoje napade s mnogo ljudmi in močnim orožjem. V središčih bojih južno od Cassina je sovražnik izgubil 80 oklepnikov. Nemške čete so se tukaj odmaknile nekaj kilometrov proti zahodu na že pripravljene položaje.

Nemško uradno poročilo 16. majnika govori, da je sovražnik svoje napade zoper nemške obrambne črte južno od Cassina nadaljeval. Po hudih bojih je zavzel sicer nekaj višin, drugod pa je bil v protinapadu vržen nazaj in so vdori bili zapahnjeni.

Nemško uradno poročilo dne 17. majnika nanizuje, da zdaj divja tankaja na 85 km široki fronti bitka največjega obsega. Neprestan topniški ogenj s ogromno uporabo streliva, najmočnejši zračni napadi, ogroženi boji za vsako oporišče in vsako višino, ki menjava svojega lastnika — vse to veliko bitko dela podobno velikanskim obrambnim bitkam v pretekli svetovni vojski. Nemške čete so tukaj že 6 dni junaško upirajo. Odmišalni premiki se izvajajo po načrtu. Silovite krvave sovražnikove izgube niso v nobenem sorazmerju s sovražniški pridobitvami. — Na netunskem delu bojišča ni posebnih dogodkov, vendar naraščajoči topniški ogenj pomeni, da se tudi tukaj pripravlja velikanska sovražna ofenziva.

Nemško uradno poročilo dne 19. majnika se glasi, da so severozahodno od Esperije in pri Pontecorvu še dalje veliki boji. Sovražnik, ki je po večurnem topniškem ognju napadel s velikimi tankovskimi in letalskimi silami, je bil ob najtežjih izgubah odbit. Krajevni vdor pri St. Olivi so Nemci po hudih bojih zajeli.

Dne 20. majnika razglasa nemško uradno poročilo, da velika bitka na južnem bojišču brez

prenehanja traja. Nemške čete se na odseku med sovražnikom odmakajo na nove položaje. Izprazneno in Pontecorvom v hudih bojih s uspešnim nile so tisti del bojišča pri Gaeti, ki molči naprej. Nekaj višin severno od kraja Itrija in kraj Campo di mele je sovražnik po hudih bojih mogel zasesti. Na drugih odsekih so Nemci s svojimi oklepniki ustavili sovražna napadala četa. Na obeh bregovih Pontecorva so bili odbiti vsi sovražni napadi vključno njegovim oklepnikom in topovom. Pri kraju Aquina so bili hudi boji iz bližine in je bil sovražnik vržen nazaj. Tukaj je sovražnik izgubil 30 oklepnikov.

Le krajevni boji na vzhodu

Nemško uradno poročilo dne 15. majnika privede, da je pri spodnjem Dnjestrju bilo obitih več sovražnih krajevnih napadov. Drugod pa je bilo le nekaj manjših bojev.

Dne 16. majnika sporoča nemški glavni stan, da je bilo le nekaj krajevnega bojevanja ob Dnjestrju in pod Karpati. — Od začetka vojskovanja na vzhodu je tukaj sovražnik izgubil 2000 letal, ki jih je sestrelilo le nemško protiletalsko topništvo.

Dne 17. majnika se glasi nemško uradno poročilo, da so bile na vzhodu le krajevne bitke ob spodnjem Dnjestrju ter na Karpatskem predgorju.

Dne 19. majnika govori nemško uradno poročilo, da so spodleteli boljševiški napadi ob spodnjem Dnjestrju in Karpatskem predgorju, prav tako se je zgodilo pri Vitebsku in Nevlju.

Poročilo nemškega vrhovnega poveljstva dne 20. majnika o bojih na vzhodu se kratko glasi, da je bilo le krajevno bojevanje ob spodnjem Dnjestrju, pod Karpati in južnovzhodno od Vitebska.

Priznanje novomeškimi domobranci

Te dni so oblekali Novo mesto zvezni oficir podpolkovnik Balke, poveljnik slovenskih domobrancev podpolkovnik Krener in načelnik glavnega štaba slov. domobrancev podpolkovnik Peterlin. V družbi poveljnika novomeške bojne skupine so obiskali vse čete v Novem mestu, postojanke v St. Jerneju, Košanjevi, Trzinu in Trski gorah ter posadne vode. Visoki dostojanstveniki so se prepirali o vzorni disciplini, ki vlada v domobrancijskih vrstah in se pohvalno izrazil o hrabrosti novomeških domobrancev, protikomunističnih borcev. Obiskali so tudi ranjence in med nje razdelili cigarete, ki jih je podaril prezident general Rupnik.

Proti Brozovim tolovajem

»Donau Zeitung« poroča, da so v nedavnih bojih nemške in bolgarske čete ter oddelki srbskih prostovoljcev in srbske državne straže znova potokile in uničile večje skupine Brozovih komunističnih tolovajev. V bojih, ki so bili zelo krvavi, so imeli tolovajji več tisoč mrtvih. Veliko tolovajev je bilo tudi ujetih. Bojišče in vse področje, ki so ga ogrožali tolovajji, je bilo temeljito očiščeno. Večina tolovajev je bila pobitih. Z begom se jih je rešila samo neznatna skupina. Na nekem drugem področju so pa proti komunistom spontano nastopili tudi srbski četniki ter so jim s svojim odločnim nastopom prekrili načrte, da bi se znova utaborili na srbskem ozemlju.

Tepeni razbojnik

Nemške čete so zadale te dni komunističnim šepam na Balkanu izredno visoke izgube. Saj so tolovajji le na enem samem odseku izgubili 2064 mrtvih, 264 ujetnikov, dočim jih je 227 prostovoljno prestopilo. Med temi boji so nemški vojaki zajeli ali uničili dva oklepnika, tri topove, 4 metale granat, 104 strojnice ter mnogo ročnega orožja, streliva in vsakovrstnega gradiva. Poleg tega so zaplenili več oboroževalnih in preskrbovalnih tolovajskih skladišč in sestrelili 7 letal.

Komunisti s bombami v vzornega župnika

V aprilu so komunisti vrgli posodo bombe v spalnico župnika Alojzja Makuca na Marijinem Celju na Kanalom. Del župnišča je zgorel, župnik se je pa rešil, ker je sprčo grožen spal v kleti.

Tito in Spalajkovič

Znani srbski politik dr. Spalajkovič, je on dan v »Novem vremenu« napisal tudi tole: »Tito je hotel uničiti srbski nacionalizem. Po čigavem nalogu to dela, ve vsak Srb. Komunistična osveta in boljševiški način boja mu služita kot primerno sredstvo za doseg tega cilja. Toda Srbija ve, da predstavlja boj proti Titu in njegovim tovarišem najusodnejšo dobo v življenju srbskega. To je boj na življenje in smrt. Tu ne gre le za oboroženo obrambo, temveč za zmago narodnega in človeškega svetovnega nazora nad Titovimi mednarodnimi, brezbožnimi in barbarskimi načrti.

Obupen položaj tolp v Sremskih močvirjih

je postal zaradi visoke vode Save in obkolitvenih nastopov policijskih čet nevzdržen. Po novem, odbitem poskusu predora, v katerem so izgubili razbojniki 13 mož, je bilo v protinapadu ujetih 180 komunistov. Število mrtvih banditov se je zvišalo na 288, število ujetih na 271.

Polom muslimanske tolovajske »divizije«

Po umoru muslimanskega tolovajskega poveljnika Huska Miljkoviča, ki ga je umorila njegova lastna telesna straža, se je razpustila tako imenovana muslimanska tolovajska »divizija« severozapadne Bosne. Zgolj pri kraju Cazinu so našli 242 prebežnikov, med njimi številne poveljnike, nekega zdravnika in 5 komisarjev. Neka nemško-hrvatska legija je privela številne ujetnike, med njimi 7 komisarjev, 19 nadaljnjih komisarjev so postrelili tolovajji sami, ker so hoteli s brutalnim terorjem izsiliti nadaljevanje brezizglednega boja. Na nekem sosednjem odseku so zajeli celoten bataljon bivše muslimanske »divizije« s 230 možmi, 9 strojnimi in 126 puškami.

Izbojisanje močvirnatih zemlji

Banatski deželni zavej za gospodarstvo v močvirnatih krajih je dosedaj izbojil 60.000 ha močvirnatih zemlji, na kateri lahko sedaj ustanove 300 kmetij s po 20 ha. Na novo pridobljeni zemlji so pridobili med drugim 22.750 stotov rži, 116.000 stotov krompirja in nad 1 milijon litrov mleka.

KRATKE

Poletje bo prineslo velike vojaške odločitve, je izjavil zastopnik vrhovnega poveljstva nemške vojske v Berlinu.

Japonske čete so osvobodile kitajsko železnico Peking-Hankou in s tem vpostavile zvezo med severno in srednjo Kitajsko.

400. odlikovanec s hrastovim listom k viteškemu križu železnega križa je nemški generalni major Karl Deckl, poveljnik šlezjske 5. oklepne divizije.

Obvezno delovno službo za ženske je uvedla madžarska vlada.

Zasedbo jugovzhodne Azije v 5 mesecih Japonska obvlada zdaj ozemlje s 500 milijoni prebivalcev. To je izrednega pomena! 61.578 poročnih parov je lansko leto izplačala državna blagajna v Nemčiji.

Od 30.000 trgovin v madžarski Budimpešti so jih zaprli 18.000, ker so bile v židovskih rokah.

V romunski Bukarešti so zaprli cigane, ki je nosil v svojem pasu zlatnike v vrednosti dveh milijonov levov.

93% japonske vojske še ni bilo v borbi, piše ameriški list »New York Sunday News«.

Badoglijev minister Togliatti je odpotoval na posvet v Moskvo.

Angleška letalstva je dosedaj v Italiji porušila: 212 cerkva, 53 bolnišnic, 315 šol, 27 knjižnic, 36 umetniških spomenikov, 34 gledališč, 79 kinematografov itd.

Turčija je ustavila izvoz kromove rude v Nemčijo, kar pomeni kršitev sklenjene pogodbe med obema državama.

900 ton cigaretnega papirja porabi letno Turčija.

160 milijard levov je znašal naravni dohodek bolgarskega naroda leta 1943. (Leta 1938 samo 88 milijard!)

Od 22 milijonov v angleški oboroženi industriji zaposlenih oseb je več ko 7 milijonov žensk, torej vsaka tretja.

5 milijonov ton sladkorja bo letos predvidoma izdelala Kuba.

Več tovarn v Južni Braziliji je ustavilo obratovanje zaradi pomanjkanja surovin. Na tisoče delavcev brez dela!

Za zdajšnjega predsednika republike San Salvador je imenovan obrambni minister general Menendez.

Japonske čete so 7. maja skupno s svobodnimi indijskimi četami preko burmanske meje vdrle v svojo indijsko domovino.

Sovjetska Rusija prijavlja zahtevo po osvojenju oporišč na Norveškem.

Nemško-turška pogodba je za eno leto avtomatično podaljšana, kar je nihče od pogodbenikov ni odpovedal določenega 30. aprila.

Pristajali škof ja patri Orlenskemu prepeval opravljanje cerkvenih opravil, ker je nedavno v Moskvi obiskal Stalina.

Veliko protikomunistično sberovanje je bilo 14. maja v Borovnici.

Dva tisoč srednješolcev je v nedeljo 14. maja na zborovanju v ljubljanski unisoni dvorani izpovedalo vero v zmago nad boljševiškim rodom zmagaj.

Zopet je začel delovati mladi mehiški ognjenik Paracutin Cancut.

12 milijard kilovatov so lani oddale švedske elektrarne.

V L 1942 je Slovaška izvenila 12.344, v letu 1943 pa samo 1817 glav goveje živine v vrednosti 15 milijonov Kč.

Prve javne elektrane v Nemčiji in »Sicer« v Berlinu so ustanovili 8. maja 1884, torej pred 60. leti.

5 kg izvornih cigaret smo vsak močvirnat potnik izvoziti; 1 kg stane s takso vred 490 levov.

Za vse tekoče leto bodo ameriški časopisi dobili na razpolago tri milijone ton časopisnega papirja. (Leta 1941 so porabili 3,9 milijona ton!)

Materinski dan bodo letos obhajali v nedeljo, 21. maja.

Za vse Nemčijo je prehrana v sedanji vojni zagotovljena, je izjavil 13. maja na zborovanju v Gradcu nemški minister za prehrano Backe.

Žaloigra slovenskega naroda

iz črnih bukev

o delu komunistične Osvobodilne fronte proti slovenskemu narodu

Goriški in drugi Slovenci zunaj Ljubljanske pokrajine dolgo niso mogli razumeti našega silnega odpora zoper komunistično Osvobodilno fronto. Zdaj že razumevajo, ko sami na sebi čutijo vso grozo komunistične strahovlade, kateri je slovenski narod postranska stvar, da bi le mogli izvesti svojo »rdečo socialno revolucijo«.

Zgodovino našega trpljenja in naših žrtev zdaj jasno dokazuje žalostna, a znamenita in važna knjiga, ki je te dni izšla v Ljubljani z naslovom: »Črne bukev o delu komunistične Osvobodilne fronte proti Slovenskemu narodu«. V tej knjigi je nanizana toliko dokaznega gradiva o rdečih zločinah nad Slovenci, da nimamo tega ne bo mogli nikdo, ki ni do kosti skvarjen in hudoben. Med drugim beremo tudi to le pretresljivo poročilo, ki navaja, zakaj so slovenski fantje in moške zgrabili za orožje in šli pobijati komunizem:

»Vso brezimno žaloigro, ki jo slovenski narod v tisoč in tisoč primerih doživlja zaradi Osvobodilne fronte, pretresljivo ponazarja izpoved preproste kmečkega fanta z Dolenjskega o usodi, ki jo je Osvobodilna fronta pripravila njegovi rodbini. Takole pripoveduje:

»Doma sem iz Zapotoka pri Sodražici. Imel sem očeta, mater, dva brata in tri sestre. Mene ni bilo doma, delal sem na Gorenjskem. Če bi bil pa takrat doma, bi najbrž sedaj ne pripovedoval tega.

Moj brat se je zgodaj uprl komunističnim razbojnikom. Upri se je takrat, ko je OF morala na debelo, ko si je malokdo upal samo pomisliti na to, da bi se upri. Moške, otroci in žene so padali, politični komisariji so ljudi posiljevali s svojim evangelijem, drhal je neomejeno kradla in si delila pravico po svojih zakonih. Brat je zbral nekaj fantov, da bi se upri nasilju. Toda našel se je nekdo, ki jih je izdal. Ker je bil brat spreten nasprotnik, so se ga komunisti sklenili znebiti ali ga pridobiti.

Meseca maja predlanskim so prišli k nam in zahtevali od brata puško. Rekel je, da puške nima. Začeli so ga pretepavati, da so se jim začeli lomiti kolci v rokah.

Potem so ga odpeljali v gozd in ga tam zasiljevali. Ker je bil sposoben človek, so ga najprej skušali pridobiti. Rekli so, da če pristopi k OF, se mu ne bo nič zgodilo. Seveda je odklonil. Kako naj bi zdaj delal tisto, kar je prej obsojal? Ker se ni dal omečiti, so ga ustrelili. Dobil je strel v čelo. Za njegovo smrt smo zvedeli dva dni pozneje.

Mati ni mogla verjeti, da so ji ubili sina in je vedno spraševala samo, zakaj so ga ubili. Oče je molče prenašal žalost.

Toda s tem še ni bilo opravljeno. Od konca maja pa do konca avgusta predlanskim — torej v treh mesecih — so komunisti prišli še šestkrat in hišo popolnoma izropali. Komaj so si doma malo opomogli, so že spet prišli. Nič ni šlo njihovim rokam. Medtem so okoli vedno govorili, da če se ne bomo poboljšali, bodo vse pobili. Domači so mislili, da jih samo strašijo.

Dne 26. avgusta 1942 ponoči se je zopet priklatila »narodno osvobodilna vojska« in vdrla v hišo. Mati, ki ni mogla pozabiti, da so ji ubili sina, se je prestrašila in začela klicati na pomoč. Eden od komunistov — bil je domačin — je udaril ubogo staro ženo s puškinim kopitom tako po glavi, da se je sesedla in padla v nezavest. Na materino kričanje je prihitel še oče in takoj videl, kaj je. Komunisti so mu ukazali, naj skliče vso družino. Ko je bila družina zbrana, so jih postavili v vrsto po starosti. Komendant je imel ostro pridigo in jih zmerjal z »belogardističnimi svinjamic«. Oče je mislil, da bo ostalo samo pri zmerjanju in pri pouku. Toda komendant je dalje rekel, da ima nalog pobiti vso družino, ker se niso nič poboljšali. Mati je zajokala in objela hčerke — moje sestre, oče je molčal, pa ni mogel nič pomagati. Bili so vsi pripravljeni na smrt. Nekateri komunisti so začeli prositi komandanta, naj ubijejo samo nekaj mojih, druge pa pustijo, ker se bodo gotovo poboljšali, ko bodo dobili dober nauk in zgled.

Začela so se pogajanja med njimi, začeli so mešetariti za življenje, kakor se mešetarji za kravo ali vola. Pogodili so se tako, da morata oče in mati umreti. Ni bila dosti smrt mojega brata.

Najprej so odpeljali očeta. Ubogi mož je molil na poslednji poti in priporočal sebe in vso družino Bogu. Odpeljali so ga v klet. Za njim so odpeljali skrušeno in izčrpano mater, ki je ječala od strahu in bolečine, da bo morala zapustiti hčere same na svetu. V kleti so potem oboje ubili. Bilo je klanje, kakor ga pozna samo komunistični evangelij. Ubili so ju tako, da so jima z bajoneti razsekali glavo.

Brat je po naključju ležal zgoraj v kamri. Ko je videl, zakaj gre, se je skril na podstrešju in ga »osvobodilci« niso mogli najti. Iskali so ga in preklinjali. Sestre so zaprla še z nekaterimi drugimi vaščani v drugo klet.

Tako sem izgubil poleg brata še starše. Izgubil sem jih tako, kakor si nikdar v življenju nisem mislil. Mislim, da jima bom zatisnil oči na postelji v hiši, mislim, da bo stala ob njuni smrti zbrana vsa družina in se skupaj poslavljala od njiju.

Zakaj sem torej prijel za puško, zakaj sem torej postal izdajalec? Zato, ker še slišim hreščanje kosti, ko so komunisti pobijali moje starše; ker vedno vidim pred seboj ovelo roko dobre matere, s katero me je majhnega božala in prekrizala, preden sem šel spat; ker v sanjah noč za nočjo gledam blede, okrvavljene obraze; ker slišim očetovo poslednjo molitev; ker slišim bratov glas iz groba, ko mi govori: brat, ne odnehaj, pot je samo naprej!

O, le naj mnogi hinavsko zavijajo oči in vzdihujejo: brat mori brata, le naj kličejo nad sabo usmiljenja. Komu so bili moji bratje, komu so se moji smilili? Ti me bodo odslej vodili in nihče drugič!

»Črne bukev o delu komunistične OF proti slovenskemu narodu

so izšle ter na 247 straneh v besedi in podobi dokazujejo, kako komunistična je zločinska organizacija, ki se je pri nas razpasla pod imenom OF. Knjigo, ki velja 40 lir, prav toplo priporočamo. V njej so nepobitni dokazi o zločinskem delovanju komunizma na Slovenskem. Odprla bo oči in glave vsakomur, ki je še količjak dobre volje. Knjiga bo ostala zgodovinski dokument, kaj je v teh letih rdeče strahote slovenski narod moral trpeti in kako je ta prekušani narod končno v svojo rešitev moral sam zgrabit za orožje, da se za ceno krvavih žrtev reši pogubnega zla — komunizma.

Berite in sodite!

14 zavednih Vipavcev so umorili

Iz Podrage na Vipavskem smo dobili sporočilo, da so komunisti usmrtili 14 zavednih Slovencev, med njimi tri ženske, ker so delali proti komunizmu. Očitali so jim, da so bile v zvezi s protikomunističnimi voditelji dr. Kraljem in Kemperlom. Likvidacijo so pripravili domači terenci, z njim na čelu nek Medved. Ljudstvo na Vipavskem vzdihuje in prosi, naj jih domobranci rešijo terencev, ki so ovaduh in rablji za komunizem.

Izpoved nove slovenske mladine

(S protikomunističnega zbora »srednješolcev«.) »Mi smo nova slovenska mladina, ki bo otirala narodu solze. Z nami je Bog, z nami ves blagoslov mučeniške slovenske krvi. Ves rod hiti na okop, da varuje dom; tudi slovenska mladina ga hoče v stranskih vrstah braniti! »Naprej zastava slave...«

Iz bojov zoper komuniste

»Komando mesta Velike Lašče (10 moških in 4 ženske) so v prvi polovici maja zajeli »velikolaški domobranci«. V borbi v Mačkovec je padlo 40 komunistov.

V gozdu v Rogu na Kočevskem so domobranci odkrili veliko komunistično skladišče orožja municije in tudi drugega blaga.

Patrolja ribniške pesadke je pri pregledovanju ozemlja okoli Loškega potoka našla 2 komunistični bolnišnici; v eni je bilo 30 komunistov v blagoslovljenem stanju, zapuščenih od »lovski« ševci.

Komunistične čete na zapadnem Balkanu so v enem samem dnevu izgubile nad 400 mrtvih ter 150 ujetnikov in pribežnikov.

Dne 10. in 11. maja so imele boljševiške tolpe na področju Hrvaške nad 1000 mrtvih in nekaj sto ranjenih. Izgubile so: 11 težkih strojnic, 3 lahke, 4 metalece min ter mnogo drugega vojaškega gradiva.

Južno od Bjelovara so imeli tolovaji 400 mrtvih.

Ozemlje severozahodno od Karlova do slovenske meje je očistočno boljševiške odrga.

Dva topova in 40 avtomobilov so zaplenili oddelki nemško-hrvaške divizije razbojnikov na področju Plitviških jezer.

V Renčah na Goriškem so komunisti poklali skoraj ves ofiterski zbor »Gradnikove brigade«, ko so jih osumili zvez z »belo gardo«.

Prisotna oblast je zaplenila imovino upornikov zdravstva dr. Kaca Rudolfa ter premoženje kleparja Kisa Franca in njegove žene Kristine iz Ljubljane.

V boju s banditi je junaško padel mariborski brambovec Alojzij Kostanjevec. Pokopali so ga na Pobrežju.

Pri izvrševanju svoje službe je umrl v Postojni član narodnih varnostnih straž Jože Urbančič iz Žužemberka. Blag mu spomin!

Od tolovajske krogle je padel 47 letni stražmojster Alojz Stalcer iz Brežic.

V Begunjah pri Cerklju so komunisti pred domobranci tako hitro zbežali, da so jim pustili za spomin svoj top.

Deset domobrancev je s hrzestrelkami nenadoma napadlo osmo komunistično »brigado« (okr. 309 mož) pri Sv. Gregorju. Pet komunistov je padlo, mnogo je bilo ranjenih, med njimi komendant »brigade«.

Komunizem bi oropal delavca tudi gospodarske svobode in samostojnosti, pravice do družine in toplega doma. Komunizem bi oropal delavca vseh njegovih stanovskih in družinskih pravic.

Ali ste še čitali te dni izšle »Črne bukev«, ki dokazujejo, da je bil dejanski namen Osvobodilne fronte boljševizacija slovenskega naroda.

Ljubljanski in novomeški domobranci so se združili in zdaj skupno preganjajo razbite komunistične tolpe.

Domobranci v St. Jerneju se je predal »komandir I. čete I. bat. XV. brigade« Gorišek Stane, ki je tudi že obupal nad komunistično zmagano.

30 glaz živine so dpeljali kmetom v Gradišču in Mokrem polju boljševiški roparji.

Domobranci Pivka, ki so ga komunisti ujeli v domu na Kalcah, so strahovito mučili: odpeljali so ga v gozd, ga privežali na suho drevo in vse skupaj zažgali. Pivka je umrl v groznih mukah.

Te dni se so politkomisariji »brigade« in »bateljonov« v okolici Velikih Lašč posvetovali o položaju, ki je nastal zaradi splošnega poraza in razkroja komunističnih čet.

Skrivati so 12. maja napadli nad Zdenko vasio v Dobrepoljski dolini komuniste, ki so šli ropat. Po kratki borbi so se komunisti z velikimi izgubami umaknili iz Hočevja proti Korinju.

Sole za častnike Slov. narodne straže bodo odprli v Devinem gradu ob Jadranu.

Zaradi podpiranja tolovajskih tolpe je izredno sodišče v Vidmu obsodilo pet Furlanov na smrt.

V St. Petru pri Gorici so komunistični razbojniki vdrli v neko hišo in odnesli mnogo perila, več dragocenih predmetov in tudi nekaj govin.

V Zagorju so komunistični banditi umorili rudniški nameščeni Loitro in Fele.

V Kranju so pokopali ubitega stražmojstra orožniške postaje v Smledniku Čabušnika.

Kaj je NOVEGA

Zlatomašnik dr. Alojzij Nastran

njku daj, Gospod, ljubo zdravje in še mnogo blagoslovljenih let!

Zrebanje ljudske knjižne tombole Zimske pomoči v Ljubljani

Novo izžrebane številke za petorice so:

74 32 69 51 86 59 17 85 12 70

Petorico zadene, kdor ima izmed vseh do zdaj objavljenih števil pet števil v isti vodovodni vrsti, torej, kdor je prečital vse številke v eni vrsti.

Poleg gornjih števil so bile do zdaj objavljene še naslednje številke: 30, 23, 41, dalje 46, 36, 63, 20, 49, potem 77, 88, 21, 44, 8, 76, 48.

V petorici bodo naslednje knjige:

1. Jurčič: Cvet in sad;
2. Gregorčič: Oljki;
3. Dular: Krka umira, odnosno Bevk: Po čivalskem svetu;
4. Slapšak: En starček je živel...;
5. Velikonja: 888 anekdot;
6. Mesko: Mir božji, Ob tihih večerih;
7. Matičič: Petrinka;
8. Vašte: Umirajoče duše;
9. Podlimbarski: Gospodin Franjo;
10. Mlakar: Spomini, odnosno Pregelj: Otroci sonca.

Dan, ko bomo začeli oddajati dobrotke, bo objavljen v torek, 23. maja.

Številke za tombole bodo objavljali od torka, 23. t. m., do včerajšinske nedelje, 28. t. m. Zrebanje za denarne dobrotke tombole bo v nedeljo, 4. junija ob 10 in ne, kakor je bilo pomotoma objavljeno, v nedeljo, 28. t. m. Kraj zrebanja bo pravočasno objavljen.

d Jubilejne slovesnosti v proslavo tisoletnice Svetogorske Marije so se že pričele po 30. aprilu. Na Kostanjevici pri Gorici se zgrinjajo množice romarjev, ki prihajajo od vseh strani goriske pokrajine, da se poklonijo Svetogorski Mariji. Pobožni romarji prihajajo iz Vipavske doline, Brd, Furlanije, z Gor in tudi s Krasa. Romanja bodo trajala v presledkih do glavnih spominskih svečanosti, ki bodo v letošnjem oktobru.

d Prva slovenska zobozdravniška znanstvena knjiga pod naslovom: »Nerjaveče jeklo in zobna protetika«, je izšla te dni v Ljubljani izpod peresa dr. Milana Perka, znanega specialista za bolezni ust in zob in ravnatelja zobne šole.

d Dnevni krušni dodekate je priznalo Prehranjevalno ravnanje v Trstu vojnim invalidom ter pohablencem, kakor tudi delovnim invalidom in pohablencem z nad 50% invalidnosti.

d Skupne nabavne in prodajne zadruga so si ustanovili lanske leto trgovci. Te dni je imela redno skupščino in so ugotovili, da je zadruga imela 8.547.534 lir blagovnega prometa in ima sedaj 78 članov. Poslovni prebitek v znesku 188.790 lir so vnesli v rezervni sklad. Zadruga je spremenila svoje ime v »Trgovsko kolonialno importno zadrugo«. Poleg splošnega rezervnega sklada vodi zadruga tudi poseben sklad pod imenom »Bolniški in podporni fond«. V ta sklad plača vsak član zadruga mesečno 100 lir, drugi

del pa plača zadruga iz čistega prebitka. Posmrtnina je za člane 3000 lir, za sivoce pa 1500 lir. Za podobne socialne sklade bi se morali zanimati vsi stanovi.

d Primorske »Fantovske pesmic«. V založbi knjigarne Stoka v Trstu je izšla lična knjižica z naslovom »Fantovske pesmic«. Knjižica prinaša vrsto znanih in priljubljenih starih narodnih pesmi, ki so jih nekdanj prepevali fantje po vseh slovenskih primorskih vaseh.

d Pokrajinska šolska založba je praznovala 11. maja 25 letnico svojega obstanka. V teh letih je založba opravila pomembno delo za slovensko šolstvo. Založila je mnogo knjig za strokovne šole in za višje razrede klasične gimnazije. Danes je zasluga slovenskim tiskarskim podjetjem. Tudi za bodočnost čakajo založbo velike naloge.

d 13 letnega dekca so pogrešili te dni v neki vasi v videmski pokrajini. Vse iskanje je bilo zaman. Ko pa je domači cerkvenik odšel v zvonik, da bi dal znamenje za zračni alarm, je našel fantiča obešenega na zvonovi vrvi. Niso se mogli ugotoviti, ali se je deček sam obesil, ali je postal žrtev zločina.

d Koncert učiteljskih inštruktorjev iz Kranja. V petek 5. maja je priredil hitlerjevski zbor hitlerjevsko mladino iz kranjskega učiteljskega v ljubljanski operi koncertni večer za nemške člane vojske. 80 fantov in deklet je zelo dobro izvedlo pestri spored.

d Umetno valjenje. Zegoza, železničarska gospodarska zadruga, ima v Poljanah pri St. Vidu velike naprave, kjer se brez kokle vale naenkrat stotine jaje. Vsak petek ob 9 prinesejo stranke jajca, ki jih hočejo dati v umetno valjenje, v postroje Zegoze na Gallusovo nabrežje nasproti Šentjakobске šole. Vsako jajce tam pregledajo skozi luč in izločijo tista, ki niso lepo prosojna in pa tista, ki imajo načeto lupino. Jajca, ki so sprejeta v valjenje, se označijo s številko, da prejmejo stranke prav tiste piščance, ki so se izlegli iz njihovih jajc. Poleg tega tudi vsaka stranka sama napiše na jajca svoje ime z navadnim svinčnikom. Pristojbina za valjenje je 3 lire od jajca. Ker mestni živinorejci pa tudi mnogi podeželski težko pridejo do žitnega zrna in hranijo svoje živalce z riževo zdrobljenko, ali drugo piso, ki ne vsebuje vitamina D, se ni čuditi, da je uspeh valjenja manjši, kot bi bil sicer, ker pa v jajcu razvijajoča se živalica nima dovolj življenjske sile. Vendar se piščiki in račke izvale iz okrog tričetrt oplojenih jajc.

d Kajenje na ljubljanskem tramvaju, tako v notranjosti, kakor na obeh plečnikih je policijsko prepovedano. Za prikolice prepoved ne velja.

d Tatovi so okradli pravoslavno cerkev Sv. Spiridiona v Trstu. Je precejšnja škoda, ker so odnesli mnogo srebrnih in zlatih predmetov. dZ viteškim križcem železnega križa je bil odlikovan padli stotnik Artur Pipan iz Vrbe ob Vrbskem jezeru.

d Oddelek za letalsko zaščito goriske prefektore je te dni opozoril prebivalstvo, da so vse dovolilnice za prosti gibanje med alarmom, ki niso dvojezične, neveljavne.

d Vrnitev cigaretnih zavitkov. Ker v sedanjih razmerah primanjkuje surovin v papirni industriji, je monopolska uprava v Trstu izdala odredbo, po kateri morajo vsi kadilci kajnar kupujejo cigarete, vrniti prazne zavitke. Prodajalec tobaka ne smejo dati cigaret v slučaju, da kupovalec ni prinesel praznih zavitkov, ker jih morajo takrat, ko dobijo tobakne izdelke v glavni zalogi, tudi oni sami oddati.

d Od 7. maja dalje trajata zatemnitev od 21.30 do 4.30.

d Goriske neizgode. Strel je po nesreči nevarno zadal 48 letno Heleno Gregoričovo v Volčji Dragi. — Nogo si je zlomila 46 letna Amalija Sinigoi iz Dornberga.

d Zepet je uvedena policijska ura ob 11. zvečer za mesto Trst. Izvzete so samo predmestne vasi Trebče, Prosek in Sv. Križ, kjer se prične policijska ura ob 9. zvečer.

d Stari papir za Rdeči križ. Da si zagotovi večji dotok denarnih sredstev za svoje delo, se je slovenski RK odločil izvesti nabirko starega nerabnega papirja, od čigar prodaje si obeta znatnih dohodkov. Nabrani papir bo prodal v papirnico, ki je danes zaradi naših domačih razmer v zadregi za celulozo in še mnogo bolj prisiljena predelavati star papir kot v rednih razmerah. Z nabirko RK bo mogla dobiti papirnice izdatne količine papirja v predelavo, ki ji bodo omogočile nadaljnje obratovanje, našemu trgu pa dale potrebne množine novega papirja. V

NOVI GROBOVI

† Minka Triller

Skoraj vsa Ljubljana jo je poznala, čeprav si jo marsikdo ne bo ob samem imenu mogel predstaviti. Minka Triller je namreč bila domača postrežnica pri svoji teti Katrci Primožič v gostilni »Pri Katrci« pod Rožnikom, doma pa je bila z močnega grunta v Veštru pri Skofji Loki pri »Pertetu«, hčerka enega najuglednejših kmetov v starološki fari. Ze pred 18 leti je pomagala teti v Skofji Loki in se z njo preselila v Ljubljano in je vsa ta leta stregla njenim gostom, ki so jo vsi ljubili kot postrežljivo, mirno, tiho in nad vse pošteno dekle. Da se je gostinja tako opomogla, je v veliki meri tudi zaslugi te skromne, tihe in mirne postrežnice. Pred nekaj tedni jo je z vso silo napadla zahrbitna bolezen, ki jo je strla sredi njenih najlepših let. Pred dnevi jo je obiskal oče, ob smrti pa mati v katere naročju je izdihnila danes 22. maja ob 9 svojo dobro dušo. Pogreb bo v sredo ob 4 popoldne iz hiše žalosti na viško pokopališče. Dobro Minko bodo ohranili v spominu mnogi Ljubljančani, ki jim je s tako ljubeznijo in vdanostjo stregla.

Naj počiva v miru, njenim staršem in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

† Jože Blatnik

V ljubljanski bolnišnici je umrl v nedeljo 21. maja gospod Jože Blatnik, posestnik in zidarški mojster iz Ponikve pri Dobropoljah.

Priporočamo ga v pobožno molitev.

Na Jezerskem je umrla Magdalena Muri roj. Karničar. — V Brestu pri Tomišlju je izdihnil 64-letni posestnik in gostilničar Jakob Modic. — V Ljubljani so odšli v večnost: železniški kurjač v p. Primož Pustotnik, dolgoletna zvesta in marljiva sodelavka uredništva »Slovenec« Olga Brecljnik, želez. uslužbenec in posestnik Ivan Skarab, Jože Kurent, 74-letna Marija Vrhunec roj. Fortič, Marija Paschali, Nežka Remie iz Podsmreke pri Dobrovi, strojni ključavničar Stanislav Ostere in 86-letna Ivana Erbežnik. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

bližnjih dneh bodo prejeli trgovski in drugi zasebni obrati, podjetja in ustanove vabilo RK, da zberejo ves stari nerabni papir in mu ga darujejo. V kratkem pa bo izvedena tudi nabirka od hiše do hiše, od družine do družine.

d Konec za vse osnovne šole tržaške, furianske, goriske, istrske in kvarnerske pokrajine bo 30. junija.

d Dobavo semenskega krompirja iz Nemčije so poskrbeli pristojni uradi operacijskega področja Jadranskega primorja. Povečati hočejo tudi pridelek oljare in v ta namen nekoliko zmanjšati površino, v prejšnjem letu s koruzo posejano.

d Slovenski Rdeči križ je izdal v 6 mesecih nekaj nad 800.000 lir. Od tega je šlo za upravne in osebne izdatke nekaj nad četrt milijona lir. V dobi od 24. februarja do konca marca 1944 je Rdeči križ sprejel in odpremil 2869 paketov, to je povprečno 114 pošilk na en sprejemni dan.

Javna zahvala

Upravi »Domoljuba«, ki nam je ob priliki nesreče takoj izplačala požarno podporo, se iskreno zahvaljujem za njeno pomoč in vsakomur ta naš prekornisti tednik »Domoljub« toplo priporočam

hvaležna

Marija Kozlevčar
Selo 2, Dobrunje

Peter Bohinjec

POD KRIVO JELEKO

POVEST IZ ČASOV ROKOVNJAČEV

16 Padarjev Jur je moral štiti bridke očitke in udarce. Malega Gropa so bili od kraja, saj so ga akoro vsi poznali, da ga mu ni para v tatvini in ropu. Tepli so jih tako, da so bili vsi črni še preden so jih pripeljali do Komende, ni bilo zdrave kože na njih toliko, da bi desetico položil nanjo. Le vozniški so jih toliko branili, da jih razkačeni ljudje niso do mrtvega pobili.

Krčmar Odems tudi ni odšel zdravih reber. Mencal s Klanca mu je s sekačem odsekal palec na roki v večni spomin, kdaj je branil rokovanjce proti poštenim ljudem. Dalo mu je mnogo posla, da se je ubranil in da ga niso povezali in odpeljali z rokomavji. Slišal je dovolj bridkih in resničnih besedi in vse je tako kazalo, da njegova krčma odslej ne bo več odprta niti nepoštenim, niti poštenim ljudem. Delil je usodo rokovanjčev.

Okrog poldneva privozijo vozniški v Komendo. Veliko veselje je zavladalo po vasi, ko žene zagledajo zdrave može in sinove. Sveta jeza pa je obsla mladino in starino, ko zagledajo na vozeh obraze, ki so jim bili tolikanj neljubi in ki so jim napravili že toliko zla. Roka je suvala, palica je tepla, jezik je preklinjal; ujetniki pa so zdihovali, se zvijali od bolečin in prisegali maščevanje.

Župnik Dolicelj je svaril množico: »Nikar ne tepite tako. Ne bo dobro za vas.«

Ali kdo se je menil za njegovo besedo. Primož Nemingerja, starega rokovanjca, so dejali na stol in tepli tako dolgo, da je umrl. Tam v ozadju je stal 90 let stari Anžonovec s Klanca, zavil v rjav kožuh, in le dvigal kol nad ujetnikom, ker ni mogel udariti s svojo močjo.

V tem se je pripeljala komisija iz Mekinje. Okrajni komisar Fr. Detela stopi pred množico in reče: »Nikar ne delajte sami sodbete! Ali takoj pristopite stari Jurjevec in pravi komisarju!

»Nikar ne branite, gospod komisar! Ne, bo dobro.«

Komisar ga pogleda od vrha do tal, se ozre na svojega praktikanca, ki baš govori z županom Vampkom.

»Gospod komisar, pošljite po nadžupana!« svetuje praktikanč.

Takoj odhiti sodni sluga Geiger v Kapljo vas do nadžupana Rohleka.

Ta je bil junaški in izobražen mož. Studiral je že sedmo šolo. Ker je nekoč naslikal na tablo svojega profesorja, so ga izključili iz šole.

»Gospod komisar, kaj je vaš želja?« popraša prišedši nadžupan.

»Ukažite ljudem, naj ranjence nalože na graščinske pode,« odvrne komisar Detela.

Nadžupan stopi k pričujočemu graščaku in ga popraša:

»Gospod škarja, ali dovolite, da izložimo ranjence na vaše pode?«

»Pač, ako je to volja gospoda komisarja,« odgovori graščak.

»Pošljite po zdravnika, da preišče in obveže rane ujetnikom,« naroča komisar.

Sluga Geiger gre po zdravnika, doktorja Zupana. A ta se brani in izgovarja, da ne more iti.

Tisti čas, ko so ranjenci ležali na podeh, se jim ni dobro godilo. Tudi tukaj so okušali udarce razjarjenega ljudstva. Ko je Mali Gropa stokal na dolgem stolu in so palice padale po njegovih kosteh, je zaklical na glas:

»Tukaj nas mesarite do smrti. Zato pa ne maramo, da bi te mesnice še stale nadalje in zato danes leto ne bo več telj podov. Bomo že se mi poskrbeli.«

Ranjence nalože na vozove, da jih peljejo zopet dalje proti Mekinjam.

Komisar Detela se odpelje s svojim praktikantom naprej, da poskrbi za vojaško asistenco. Okr. glavar mu je dal na razpolago 7. kompanijo ljubljanskega polka.

Ljudje pa so spremljali tudi nadalje ujetje rokovanjčev, jih tepli in zasramovali. Gospoda Kajetana ni bilo več blizu in je pri oknu opazoval razjarjeno ljudstvo. Gospod beneficijal je nagovarjal ranjence za spoved, ali jo je skoro od ljudi izkupil.

In spet so padali koli po ranjencih.

»Obudite kes, jaz vam odpustim,« odpušča tudi vič, ki klical gospod Kajetan raz okno, ko so rokovanjce mimo peljali, in jim podelil sveto odvezo.

»Gospod Kajetan so bili nekdanj vojaški pater in imajo večjo moč,« so govorile ženske med sabo.

»Imate prav, ženske,« potrdi bližnji možak, »gospod Kajetan odveže grehov tudi brez spovedi.«

»Ali Mali Gropa še napoveduje maščevanje in mu ne bo odpusteno,« dodane zopet drugi.

Ko peljejo ranjence ob Pšati mimo Remčevega mlina, zavpije Padarjev iz Zapog:

»Ko je Mali Gropa stokal na dolgem stolu...«

»Za pet Kriščevih ran vas prosim, dajte mi požirek vode.«

A nihče se ni zmenil za njegove besede in Remčev mlinar Buč je zaklical:

»S kolom ga daj, ne pa vode!« Tam pod Kriško graščino je izdihnil svojo dušo drugi rokovanjč — Padarjev Juri.

Ko jih pripeljejo do Mekinje pred graščino, so jih izlagali in vlačili po stopnicah. Mladi Anžonovec je prijel Malega Gropa za pete in ga je vlekel navzgor, da mu je glava opletala po kamenitih stopnicah.

»Zverina, poginile! zavpije. In preden je bil Mali Gropa na vrhu stopnic, je izdihnil svojo dušo.

Tudi četrti je izdihnil pri izlaganju.

Pokopali so vse šitiri v en grob na dan pred svetim dnevom. Le mala dva zvonova sta se oglasila, pa nista pela... Pogrebcev je bilo dovolj, pa niso molili.

»Kakršno življenje, taka smrt!« je zaklical duhovnik in odšel s pokopališča.

Pogrebci so nemo zijali v odprti grob, in se zamišljeni vračali. Le Burkaša je od daleč gledala ta žalostni pogreb, a v njenem srcu ni bilo žalujoče misli. Stegala je svoj vrat po pogrebnih, vlekla na ušesa, kje bi ka jslila, na obrazu pa se ji je bral zaničljiv pogled, ki je pričal, da je že davno zamorila v sebi zadnjo kal človeških čutov. V roki je držala zlat prstan, ki ga je še srečno o pravem času potegnila z roke Malemu Gropi in ga zadovoljno ogledovala.

»Precej je vreden. Do smrti me lahko živil!« zagodrnja in odide s pokopališča.

VIII.

Gospod Kajetan, komendski kaplan, je strmel skozi okno na Kamniške planine. Kriška planina se je kopala v krvavi zarji in kopasti Krvavec v žarečem ognju.

Kajetan Huber je zaklenil duri kaplanije in s palico v roki odkorakal proti Mekinjam. Dobil je poziv, naj odgovarja pred sodiščem.

Otožno so njegovi trdi koraki odmevali po hodnikih starega samostana in šklepetala njegova okovana palica po kat. enitem tlaku.

»Sam, brez puške, brez spremstva prihajaš, prijatelj? Ni te še zapustila srčnost ga pozdravi okrajni komisar.

»Vojak ne pozna bojazni,« odvrne Huber in premeri komisarja Detela z očmi. »Ali so črni ali beli oblaki, ki plavajo nad mojo glavo?«

»Mešanica, prijatelj, mešanica! Pismo tvojega župnika te utege rešiti, toda druge izpovedbe so obtežljive. Deželni svetnik Bernard

Balfie se drži sprječeval zdravnikov iz Ljubljane. Oba, dr. Trpinc in dr. Muk sta izjavila, da so udarci smrtni, da gre za težko telesno poškodbo. Sama strjena kri je bila po vseh živilih in tudi ni bilo na nobenem rokovanjču za evančarico zdrave kože. In sprječevala zdravnikov bodo odločilna. Cisto gotovo je, da bodo kmetje obsojeni. Najmanj

dva meseca ječe jim ne odide, vsem od kraja, ako ne bo kazen še večja, vsaj pri nekaterih.«

»In ta, nekateri!« sem tudi jaz, gospod komisar, kajne!« vzdihne kaplan in čelo se mu pomrači.

»Saj ti nisi tolkel, gospod Kajetan!«

»Tisto ne, ker sem takoj odšel, ko so kmetje rokovanjče zajeli. In to je bila moja krivda, da nisem počakal. Mojo besedo bi bili upoštevali.«

In to je tvoja sreča, da si odšel. Odšel si po opravkih, ki so bili postavljeni in nujnejši, kakor če bi čakal na Brnikih in spremljal vozove v Mekinje. Ti si odšel, da prej najdeš gosposko, kmetje pa so samir delali pravico in to je bilo napačno. Tudi ko bi jim bil ti branil, da bila tvoja beseda glas vpijočega v puščavi. Ljudstvo je bilo preveč razburjeno, da bi modra beseda kaj izdala. Saj še mojega svarila niso poslušali.«

Pajek na stropu je predel dalje svojo mrežo in se ni zmenil za svet okrog sebe.

»Zaobljubile smo se...«

Gospod kaplan je podpisal zapisnik in se je miren vračal mimo kriške graščine na svoj dom, duša njegova pa je plavala po betlehemskih planjavah. Sveti dan se je bližal.

Tam na ovinku sreča tri ženske, ki ga že od daleč prijazno nagovarjajo:

»Gospod kaplan! Iskale smo vas doma, pa vas ni bilo.«

»Kaj želite, dekleta?«

»Rade bi bile pri vas spoved opravile.«

»Pa bi bile počakale. Sicer je pa doma gospod župnik.«

»Imamo zaupanje do vas,« pravi največja med njimi in popotnega gospoda tako pomenljivo pogleda, da je ta kar zgnil z očmi.

»Odkod ste in kam greste pred svetim dnevom?« jih spet povpraša kaplan.

»Me smo doma od šmarjetne gore in romamo na Limbarsko goro. Zaobljubile smo se, da gremo vsa ko leto pred svetim dnevom k sv. Valentinu. Obljubo moramo držati.«

»Taka obljuba je skoraj nemogoča. V ti zimi pa na Limbarsko goro. Ali ste sestre?«

»Smo, gospod kaplan! Oh česna kolere smo se tako zaobljubile.«

Gospod Kajetan dvigne svojo palico in reče: »Torej srečno pot, dekleta!«

»Ako vam ni neljubo, gospod kaplan, povemo kar tukaj, kar imamo na srcu, in nam bo potem lažje,« reče spet največja izmed njih.

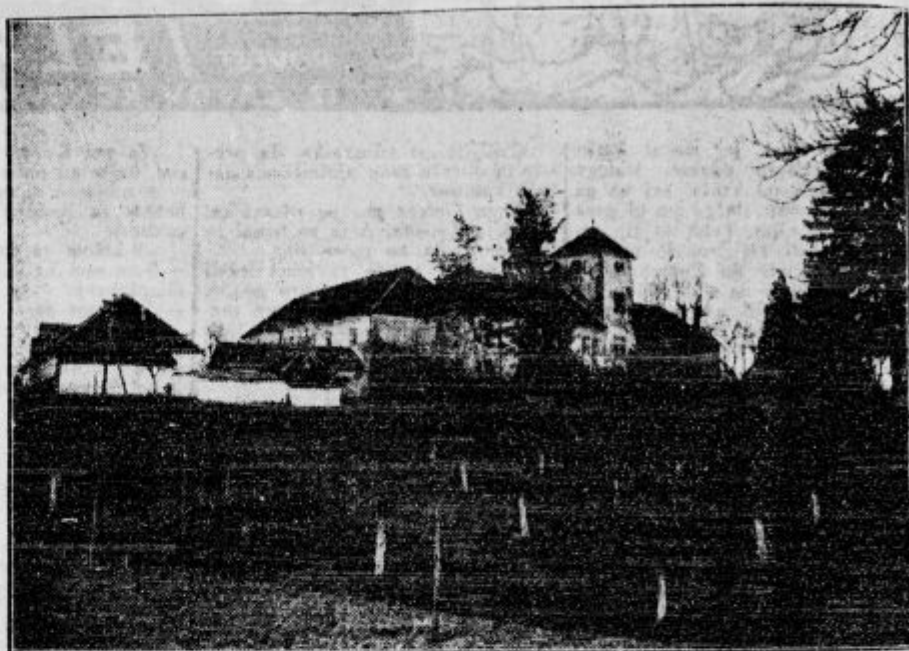
(Dalje prihodnjik.)

Za poljedelsko obnovo Evrope

Med nalogami gospodarske obnove Evrope je na prvem mestu povečanje poljedelskega pridelka. Pri tem je v isti meri, kakor uspešnejše obdelovanje zemlje, važna tudi uporaba umetnih gnojil. Pred uporabo umetnih gnojil je bil, n. pr. v stari Nemčiji povprečni pridelok pšenice okrog 13 ton od hektarja, po uporabi umetnih gnojil pa so dosegli povprečni letni pridelok 23 ton na hektar. Leta 1938, ko je bila letina izredno dobra, je znašal pridelok celo nad 27 ton na hektar.

Na skupni površini 18.500.000 ha pšentnih polj so počelo Francija, Španija, Madžarska, Rumunija, bivša Jugoslavija in Grčija od 1. 1932. Do 1938. povprečno 11.2 tone na hektar, skupaj 20.7 milijonov ton. Leta 1939. se je pridelok kvignil na 24 milijonov ton, povprečno od hektarja pa na 13.5 tone. Če bi se v teh deželah posrečilo pridelati v naslednjih desetih letih povprečno po 18 ton na ha, bi se pridelok pšenice povečal za 60 % po merilu povprečja v letih 1932—1938. Kakor kaže zgled Nemčije, bi bilo mogoče to doseči z boljšim obdelovanjem in izkoriščanjem zemlje ter večjo uporabo umetnih gnojil.

Tudi na Slovenskem si bomo lahko izboljšali gospodarski položaj samo z boljšim obdelovanjem in izkoriščanjem vsake pediti zemlje. Razdelitev posestev med nemaniče pa ni za naše razmere nič drugega, kakor zlonamerna boljševiška propaganda, ki ji nasledajo samo še — trapašči ljudje.

Pogleda na vzorno urejeno Kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu.

Udeleženke kmetij. gospod. tečaja v Dol. vasi pri Ribnici.

Kmetijska šola na Grmu: Pratiči na pači.

Kmetško-gospodinjka šola na Meli Loki na Dol.

Načrt vzorne slovenske vasi.

Robinzonove ZGODBE

40

čen, v stanju, ki ga ni mogoče popisati.

Bilo je 19. decembra leta 1686, prav na obletnico, ko sem se rešil iz maverskega suženjstva. Zaprtil sem otok potem, ko sem živel na njem 28 let, dva meseca in 19 dni!

Drugi del.

VRNITEV V ANGLIJO.

Po dolgem šestmesečnem potovanju sem dospel 11. junija 1687 v London. Nikakor mi ni mogoče opisati tega, kar sem občutil, ko sem po tolikih letih in po tolikih doživljajih zopet zagledal domovino... Ta čustva so tako globoka, da jih ni moči izraziti z besedami. Razume jih samo tisti, ki jih je sam občutil. Povem lahko samo to, da sem jokal kot otrok. Zdelo se mi je, da sem vstal od smrti... Kako se je London spremenil! Tudi njegovo prebivalstvo se je prenovilo. Tisti, ki so ob mojem odhodu bili še otroci, so bili zdaj zreli ljudje, tisti pa, ki so bili takrat odrasli, so zdaj že umrli skoraj vsi. Ljudje moje starosti so deloma tudi že umrli, drugi pa so imeli nagubano kožo in sive lase, kakor jaz. Kako se mi je skrčilo srce, ko sem vprašal po tem ali onem, pa so mi odgovorili: »Mrtev je... Tudi ta je mrtev... Ne vemo: toda bržkone...«

Vdova, ki sem ji ob odhodu zaupal svoj denar, je še živeła. Izvedel pa sem, da je bila tako nespametna in se je zopet poročila. Pripovedovali so mi, da ji je drugi mož vse zapravil in zdaj je bila zopet vdova, poleg tega pa še obubožana. Bila je prava sreča, da sem to zvedel, še preden sem jo žel obiskati. S pomočjo dobrega kapitana sem uprizoril majhno komedijo. Naročil sem mu, naj ji nese nekaj zlatnikov in pismo, ki naj bi ga ji bil pisal od daleč in v katerem sem ji sporočal, da sem našel srečo in jo prosil, da naj sprejme majhno darilo kot hvaležen spomin. Poudaril sem še, da je ne bom pozabil v potrebi.

Kapitan je svojo nalogo zelo dobro opravil. Uboga starica je jokala od ginjenosti in ga obsula z vprašanji. Pripovedoval ji je, da sem postal kralj lepega otoka, da se mi dobro godi in še ne vem kaj.

Revica mi je naročila, naj me lepo pozdravi, se mi zahvali in še toliko ljubezljivih stvari, da sem bil kar ginen. Ves čas, ko je govorila z njim, so ji solze tekale po upadlih licih.

Zelo mi je bilo žal, da je nisem mogel obiskati, a zaenkrat tega nisem smel storiti.

Kakor hitro mi je bilo mogoče, sem odpotoval domov. Ves sem trepetal, ko sem se bližal domu, ker sem že naprej slutil žalostne novice, ki jih bom izvedel. In zares sta oče in mati

bila že mrtva, kakor tudi brat. Od domačih je živeła samo še sestra vdova s sinom in tremi hčerkami. Ker so vsi domnevali, da sem umrl, so si sorodniki razdelili moje imetje. Seveda je največji del dobila sestra, ki je s tem in z moževim imetjem postala skoraj premožna.

V kakšni zadregi bi bil kljub svoji guvernerski časti, če bi ne imel zlatnikov, ki sem jih našel na obeh ladjah. Seveda mi je bil v veliko pomoč tudi dobri kapitan, ki me je vzdrževal med potjo in v Londonu. Poleg tega pa je še pripovedoval o meni lastni komi blaga, s katerim je bila natovljena ladja, in jim povedal, da je le s mojo pomočjo bila rešena ladja in blago, kakor tudi on in še drugi. Zeleni so me videli. Prisrčno so se mi zahvalili in me počastili z mnogimi darili. Med drugim so mi poklonili zlato čašo s petsto funti. Radi bi mi tudi zaupali svoje trgovske posle proti primerni nagradi, če bi se hotel zopet podati na morje.

Zahvalil sem se jim. Izjavil sem, da bom zelo rad sprejel njihovo ponudbo, če se bom odločil, da zopet odidem na morje. Zdaj pa se mi je mudilo v Lizbono, kjer bi poizvedel o svojih poslih v Braziliji, namreč o svojih nasadih in o tovaru, ki je brez dvoma mislil, da sem že davno mrtev.

Odpoval sem torej v Lizbono z zvestim Petkom. Po kratkem iskanju sem v svoje veliko veselje našel kapitana, ki me je pred tolikimi leti vzel na svojo ladjo, ko sem zbežal iz Afrike. Ko sem izvedel, kje stanuje, sem odšel takoj k njemu. Ob ognjišču sem zagledal starčka, ki je ob mojem prihodu hotel vstati, da bi me pozdravil kot tujca. Jaz pa sem vzkliknil:

»Nikar ne vstajajte, gospod kapitan! Me ne poznate več?«

Pogledal me je z očmi, ki so bile že žareče kot nekdaj, nato pa je zmajal z glavo in dejal:

»Ne, ne! Ne spominjam se vas!«

»Robinson Crusoe sem.«

»Robin...zon Cru...soe...« je ponovil počasi in zapri oči, kakor da se trudi, da bi se spomnil. A zaman. Znova je zmajal z glavo in žalostno odgovoril:

»Ne spominjam se. Ne spominjam se več.«

»Se ne spominjate več ubežnika, ki ste ga ljubezljivo vzeli na svojo ladjo ob afriški obali?«

Zagledal sem starčka, ki je ob mojem prihodu hotel vstati.

»Gh, saj res! Spominjam se!... Robinson! Robinson!...« Njegove uvele oči so se napolnile s solzami. Pokleknil sem predenj, ga prijel za roke in mu jih poljubil. Dobri starček se je sklonil nadme in tutil sem njegove solze, ki so mi polzele po čelu.

Ko sva se nekoliko umirila, sva si začela pripovedovati o svojih doživljajih. Stari kapitan se je že pred več leti umaknil iz mornarskega življenja in prepustil ladjo sinu. Med razgovorom sem ga vprašal, če mu je kaj znano, kako je z mojimi posli v Braziliji.

»Devet let že nisem bil več tam doli,« mi je odvrnil. »Ko pa sem bil zadnjič tam, je vaš sodrug že živel. Pač pa sta umrla oba vaša zastopnika. Vaši posli so se vedno prav uspešno razvijali. Ko se je raznesla vest, da ste se ponesrečili na morju, sta oba zastopnika sporočila vest vladi. Podala sta seznam vašega imetja, ki naj bi po določenem številu let, če bi o vas ne bilo nobene vesti, pripadalo deloma, in sicer ena tretjina, državi, dve tretjini pa samostanu svetega Avgustina v prid revežem in za spreobrnjenje Indijancev. Če pa bi se vrnil ali pa bi se oglasili vaši dediči, bi dobili vse imetje nazaj. Nikakega dvoma ni, da boste dobili vse svoje imetje v redu, toliko bolj, ker mora vaš sodrug polagati vsako leto natančen obračun.«

»Bi mi morda lahko povedali vsaj približno, koliko so vredni moji takšnji nasadi? Rad bi namreč vedel, če se mi splača potovanje.«

»Tega vam res ne morem povedati. Lahko vam povem samo to, da je vaš sodrug premožen, skoraj bogat. Spominjam se, da je tretjino, ki si jo je vzela država, kupil nekdo, ki je iz tega posestva dobival letno po dve sto zlatnikov. To je že kar lep dohodek.«

Skratka, dobri starček me je opogumil, da naj grem v Brazilijo, kjer bom brez težav dobil nazaj svoje imetje, keiti dediči mojih zastopnikov so bili poštene in zelo bogati ljudje.

»Nerazumljivo mi je,« sem pripomnil, »kako sta mogla zastopnika razpolagati z mojim imetjem. Saj sem vendar naredil oporoko in zaupal vam izvršitev.«

»Res je,« je odvrnil. »Ker pa ni bilo dokazov o vaši smrti, se nikakor nisem mogel poslužiti te oporoke. Oddal sem oporoko krajevnim oblastem, da so jo uradno potrdile, in tako zavaroval vaše koristi in koristi vaših dedičev. Pristaviti moram tudi, da so v rokah teh oblasti tudi dohodki prvih šest ali sedem let. Sicer vsota ni velika, ker je večji del teh dohodkov bilo porabljenih za zgraditev nove čistilnice za sladkor in še za druge stvari, kar je vse točno zabeleženo.«

Za nekaj časa je umolknil in si položil roko na oči, da bi se lažje zbral. Nato pa je smehljaje se pristavil:

»Glej, glej, kako nam starcem včasih nagaja spomin! Skoraj bi bil pozabil povedati vam, da vam tudi jaz nekaj dolgujem.«

»Vi meni?«

»Da, dal pa še ne tako malo. Sicer se ne spominjam več popolnoma natančno. Vem pa za gotovo, da gre za nekaj sto zlatnikov.«

Zašel mi je pripovedovati neko zgodbo, ki za moje čitatelje bržkone ne bi bila zanimiva, o sladkorju in tobaku, ki ga je vzel na upanje. Razume je imel njegov sin, ki je bil prav zdaj na potovanju. Ko se vrne, bom dobil ves svoj denar. Med tem pa je hotel, da sprejem na račun sto šestdeset zlatnikov.

(Dolje prihodnja.)

Ze davno nisem mogel razložiti ničesar več, a sem kljub temu še vedno stal na istem mestu, nepremi-

Kmečki dom

Tag. arh. Ogrla Gustavi

Hišna vlaga

(Dalje.)

Pri 25 cm debeli opečni steni opazimo na notranji, sobni strani večkrat vlago kot pa pri votli steni, obstoječi iz dveh 12 cm debelih opečnih zidov in vmesne zračne plasti. Taka votla stena tvori lahko boljšo toplotno zaščito in ne dopušča zato zarositve na notranji sobni površini, zaustavi pa tudi morebiti skozi zunanji zid proniklo vremensko vlago. To dokazuje zlasti pojav, da se pri votli steni kažejo ob deževnem vremenu na sobni strani vlažni madeži na onih mestih, kjer so vzdani prečniki. Prečniki ali vezniki so zidaki, vzdani poprek zidu, tako da vežejo obe steni votlega zidu. Ti prečniki torej prenašajo v sobo vremensko vlago iz zunanje stene, obenem pa prenašajo tudi zarositveno (kondenzacijo) vlago, nastalo v vmesni, zračni votlini zaradi toplotne razlike zunanjega in notranjega zidu. Prenasjanje vlage lahko preprečimo s tem, da namočimo prečnike, predno jih vzdiamo, v katran, bitumen ali v kako drugo osamlino (izolirno) sredstvo. Pri uporabi katrana moramo biti seveda pazljivi, kajti ta rad pušča črne madeže na steni. Se lažje preprečimo prenos vlage z uporabo železnih veznikov, ki jih vzdamo nekako v vsakem petem skladu v razdalji 30 cm.

TLORIS
30 CM DEBELEGA OPEČNEGA
VOTLEGA ZIDU Z ŽELEZNIMI
VEZNIKI V VSAKEM PETEM
SKLADU

Po vseh teh doslej navedenih pojavih vremenske vlage spoznamo, kako nujno potrebno je varovati zid pred njo. Ker prihaja ta vlaga vedno od zunaj, je seveda napačno zavarovati stene znotraj, torej na sobni površini. Tako zavarovanje bi sicer zadržalo vlago pred notranjimi prostori, zidu samega pa ne bi obvarovalo pred že omenjenimi poškodbami, niti ne bi preprečilo poslabšanja toplotne zaščite, ki bi nastala zaradi vlage. Pred vremensko vlago moramo zato zaščititi zid na zunanji strani. To napravimo lahko s primernim opleskom, ometom ali z oblogo.

Za zunanji oplesk sten uporabljamo oljnat barve, premogov katran, bitumne izdelke ter razna kemična vododržna sredstva.

Glavna sestavina oljnat barve je pokost (firneč), ki pa ga razni dimni plini, zlasti žveplena kislina (SO_2), razkrajajo. Oljnat oplesk je treba zato večkrat obnoviti. V dimnem ozračju velenost in industrijskih pokrajin se zato oljnat oplesk slabo obnese in zaradi ponovne potrebe obnavljanja ne izplača.

Premogov katran, s katerim premažemo zidno površino, v vročini odteče, v mrazu pa se drobi. Dež, sneg in sonce izlužijo kislota, ki se nahajajo v katranu, zato se ta kaj kmalu porazgube. Tako razkrojen oplesk je treba čimprej obnoviti. S katranom moramo zato prepletkati zid vsaj vsaki dve leti.

Odpornejši je bitumnov premaz, ki sestoji v glavnem iz naravnega ali iz umetnega asfalta. Naravni asfalt ali zemeljska smola so tekoma tisočletja razkrojene živalske maščobe, umet-

ni asfalt pa je pridelek iz premogovega prekupa (destilacije). Iz naravnega asfalta napravljen bitumen je boljši kot oni iz umetnega asfalta. Za oplesk je bitumen dober, če niti ne odteče v vročini, niti ne postane krhek v mrazu, če ne vsebuje naftalina in kislih olj, in če je uporabljen za premaz v mrzlem stanju. Oplesk mora biti tak, da se hitro suši. Primesi so boljše azbestove kot pa kavcugove.

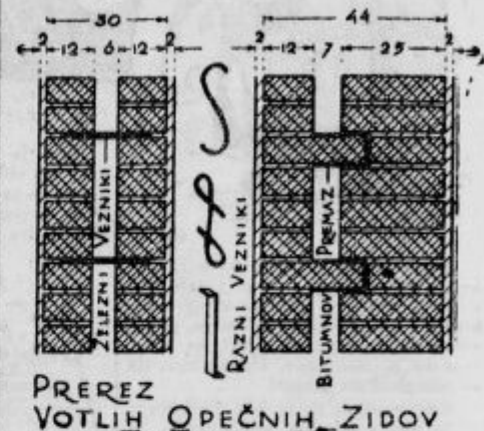
Bitumnovi premazi so črni. Kdor pa želi ohraniti prvotno barvo zidu, ga lahko premaže s kemičnimi snovmi, tako n. pr. s fluati, ki so naprodaj pod različnimi imeni. Pri nekaterih premazih se spoje sestavine z apnom na zidu v netopljive kemične spojine, pri drugih pa se tvori na zidu tanka nepropustna plast. Omet ali zid, ki ga premažemo s takimi vododržnimi sredstvi, mora biti popolnoma suh. Ponovno lahko premažemo steno le, če je prejšnji oplesk že suh.

Oplesk je le tenka vododržna plast, izpostavljena nevarnosti, da se jo lahko poškoduje. Varnejši je zato vododržni omet. Že običajni zunanji omet iz podaljšane cementne malte, še celo pa čisti cementni omet, prav dobro ščitita zid pred dežjem. Tudi raznovrstni tako imenovani žlahtni ometi vsebujejo primesi, ki dajejo ometu večjo odpornost proti vremenski vlagi. Povsem vododržni pa je omet, če dodamo cementni malti še posebne kemične primesi. Te primesi sestojijo v glavnem iz raznih milnih raztopin, mastnih soli, živalskih klevcev, kovinskih soli, vodnega stekla, bitumnovih sestavin itd. Na žalost te primesi večidel zmanjšujejo trdnost malte in pospešujejo izluženja, ki mažejo zidno površino. Pri ometu samem zmanjšanje trdnosti sicer ne pride toliko v poštev, bolj pa pri opečnem in betonskem zidu, ki nosita bremena. Za gosto, vododržno zidno malto uporabljamo zato druge, trdnosti malte neškodljive primesi. Povečamo pa gostoto malte tudi s pravilno granulacijo peska, to je z uporabo peska najrazličnejše debeline zrn, tako da drobnejša zrna izpolnijo prazne prostore med debelejšimi zrni, dalje s primerno količino vode, tako da malta ni niti presuha niti prevlažna, in končno z močnim phanjem ob betoniranju ter tudi s tem, da pustimo malto med strjevanjem vlažno.

Zgoraj omenjene kemične zgostilne primesi malte so se sicer doslej pri uporabi dobro obnesle, vendar jih vlaga sčasoma tudi izluži. Take omete je zato treba po nekaj desetletjih obnoviti.

Kvarnih pomanjkljivosti zgoraj navedenih kemičnih primesi pa se zanesljivo izognemo, če steno zunaj obložimo. Take obloge so najrazličnejše. Napravimo jo lahko iz deščinega opaža in sicer vebanega ali s krovnimi letvami, nadalje iz škodel, iz škrlja, iz raznih umetno-škrljastih (cementno azbestnih) plošč (eternit, salonit), iz cinkovih ali drugih kovinskih plošč, iz opečnih strešnikov, iz strešne lepenke na lesenem opažu itd. S skrbno izdelano oblogo steno od zunaj res najbolje zaščitimo. Spretni arhitekt pa bo znal z njo doseči tudi ugodne lepote učinke. Zračna plast med oblogo in zidom zmanjša tudi toplotno prevodnost stene.

Taka toplotno ojačana stena nam ne prihrani le dokaj lujave, temveč vpliva tudi blagodejno na zdravje stanovalcev. Tanka stena se namreč zaradi velike toplotne prevodnosti znotraj gosti in vlaži. Če torej steno z namestitvijo zunanje obloge toplotno ojačamo, preprečimo na zidu hkrati dvoje vrst vlage: zunanjo dež, znotraj pa zidno roso.

Rastline ob steni ne varjejo zidu pred vlago in jih zato ne moremo smatrati kot zaščitno stensko oblogo. Gosto razraščeno rastlinje sicer zadrži nekoliko dež, toda pri dolgotrajnem deževju se zid le nekoliko zmehča, listje in vejevje pa izhlapevanje te vlage precej ovira. Vrh tega vsrkava in zadržuje vlago vejevje in koreninje ob steni, kakor tudi trohnelo listje in razna umazanja, ki se nabira med steno in vejevjem. Korcanice in prijemalke stenskih plezalk in ovijalk se vlezejo v zidno razpoke, jih tekom rasti razširjajo ali pa z dovajanjem vlage omogočajo zmraziti njeno razdiralno delo. Dokler ima ovijalka ali plezalka še listje, je poraščena stena le redkokdaj suha. Pa tudi še potem dež ne more tako nevarno odteči kot pri prosti steni. Pozimi seveda razlinje še lažje zadržuje sneg, ki se ga na vejah ob steni lahko nabere precej, zlasti še če je poraščena stena na vetrovni strani. Stensko rastlinje torej ne suši zidovja, temveč ga vlaži. Kjer naj že vkljub temu zaradi lepšega tako rastlinje porašča steno, je treba napraviti primeren omet. Najboljši je v takem primeru že opisani vododržni omet s kemičnimi primesmi.

(Dalje ortodoksno.)

Rezanje krme

Je običajno pri prsteninah, ni pa neobhodno potrebno; tudi cele gomolje živina lepo zgrize in to tudi brez nevarnosti, ako ima potreben mir. Raznih okusnih in redkih sokov izgubi taka krma temveč, čim bolj se na drobno zreže. Najboljše je še, če jo zrežemo v obliki ne pretankih plošč.

Dežnik za dve osebi

Neki londonski tovarnar je spravil na trg novo vrsto dežnikov, ki so namenjeni za dve osebi. Ta dežnik ima dvojno orodje, ki je vezano med seboj ter dve držali, v sklopljenem stanju pa ga lahko nosi ena sama oseba.

Izšla je nova knjiga Slovenčeve knjižnice

Dušan Radič:

V A S

Slika srbske vasi in južnjaškega temperamenta. — Pisatelj s spretno roko očrtava strast preprostega človeka Lázarja Ognjanoviča, ki greši nad Simko, sosedovo ženo. Smrt, ki je prišla za pokoro, je orisana z dramatično močjo. Življenje srbske vasi, njenih ljudi, vraže, vse to je opisano s toliko silo, da človeka grabi. Knjiga vam bo res v užitek.

Prevod je lep in sočen.

Novo knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah. Kupujte jo!

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

88

»Vendar...«

»Vem, kaj hočeš reči. Tu imaš denar. Je sto sikkov iz templja. Napoti koga po sredi tega voza. Voz, ki potuje v soboto, ne more biti neopažen. Ne bo težko ugotoviti kam je odpeljal in po kateri poti. Ali nisi odkril nobenega drugega sledu na njo?«

Ta večer je prošil Ozej za sprejem pri velikem duhovniku. Toda on ga ni maral pred svoje obličje.

23. PVOGLAVJE.

Ananijeva smrt.

Pavel je ostal pet dni v zaporu v Herodovi palači. Celica je bila temna in temna, toda apostol se ni pritoževal.

Na svojih dolgih potovanjih je stanoval vedno v bolj svetlih in temnih prostorih; ta ječa je bila malo slabša od zadnjega prostora trgovine Akvila v Korintu, kjer je prebil dve leti v skromnem in napornem delu. Njegovim učencem je bilo dovoljeno, da so ga obiskovali, se z njim pogovarjali in mu nudili skromne usluge, katerih je potreboval in ki jih je zahtevalo njegovo slabotno zdravje zaradi slabega želodca, ki ni prebavljaj ničesar in zaradi njegovih bolnih oči.

Peti dan je došel Ananija s svojim spremstvom.

Prihod velikega duhovnika ni izzval nobenega navdušenja med ljudstvom, ki je bilo skoraj izključno pogansko. Judje so bili maloštevilni v Cezareji. Tolsti Jud, oblečen v belo, ki se je šopiril na hrblju snežnobe mule in so ga spremljali drugi duhovniki, tudi belo oblečeni in ki so tudi sedeli na belih mulah, enako ošabni, napihneni in prevzetali, so vzbudili veselje med pogani in marsikatera posmehljiva beseda je padla na njihov račun. Veliki duhovnik, ki je razumel grško, se je čutil užajenega nad krivičnimi besedami, pa si ni upal odgovarjati. Bal se je, da bo njegov ugovor še povečal zasmeh.

Razjahal je pred »kahenom« sinagoge, kar je storil v svojo korist, da spoštljivo pozdravi njegovega predstojnika, ter takoj poslal sla k Feliks, da mu naznani svoj prihod in ga zaprosi, da se začne obravnavati jutri.

To popoldne ni šel iz hiše. Bil je truden od dolge ječe in je potlačeval počitka. Jezdarenje ni bilo preveč prijetno. Izrael mu je kazal svoj prezir, mu skušal biti nadležen, mu dal na tisoč načinov vedeti, da ga sovraži in ni prav nič skrival tega sovraštva. To je bolelo velikega duhovnika in ga ranilo v srce.

»Dijakon Filip je sporočil ta večer Pavlu, da je Ananija prišel. Jetnik je bil vesel. Utvarjal si je, da bo obravnavo zelo kratka; prepričan je bil, da si ga namestnik ne bo upal obsoditi. Ker ni zagrešil nobenega prestopka proti rimskim postavam, je mislil, da bo čez kako uro že psoat in bo mogel čimprej potovati v Rim. V Cezareji je čakala ladja, da razpne jadra do Aleksandrije in tam je bila skoraj vsaki dan prilika, da se vkrca v Rim.

Noč je prebil v molitvi. Jutranji svit ga je našel bodečega.

Ob prvih jutranjih urah ga je ječar odpeljal v sodno dvorano.

Lepa sodna dvorana je bila razdeljena v dva dela z marmornatim stebrovjem: en del določen za namestnika in obtožence, drugi za Jude, ki so hoteli govoriti z namestnikom, opraviti kakšno zadevo ali prisluškovati obravnavi. Veliki duhovnik Ananija je bil omajl pred nekaj leti prepoved za namestnika določen del; kdor je stopil tja, je bil nečisti; seveda ne tisti, ki je iz važnega vzroka vstopil v del, določen za Jude. Potrebno je bilo tako urediti, da je bil olajšan dostop v palačo Judom, kamor so morali čisto prihajati zaradi svojih številnih odnosov z najvišjo rimsko oblastjo v Palestini.

V delu določenem za Jude je bil postavljen začen sedež za velikega duhovnika. Antonij Fe-

liks je hotel počastiti najvišjo versko oblast v Izraelu. Za sedežem velikega duhovnika so bili sedeži za druge člane velikega zbora.

Od druge strani je sedel namestnik.

Antonij Feliks je bil mož srednje starosti, priprostil potez, zelo debel, brezizraznega obraza, bledega pogleda in z vedno porogljivim nasmehom na čutnih ustnicah.

Osvobojenec Antonij je bil človek nizkotnega mišljenja, surovega vedenja in prostega postopanja: človek, ki ni mislil na nič drugega kot na to, da bi obogatil in sprostil svoje nizkotne čute. Nič mu ni bilo sveto. Ker je bil brat Balanta vse-mogočnega Neronovega ljubijenca, je mislil, da sme nekaznovano izvršiti kakršno koli krivico in nasilje. Tacit je zapisal o njem, da »per omnem salviatiam ac libidinem ins regium servili ingenio in Judaea exercuit«, to je, da je izvrševal z blazno krvolonostjo in razbrzdanostjo kraljevske pravice v Judeji v suženjski pameti.

Nekdanji suženj ni bil le premogočen namestnik, ki je hotel ohogati na kakršen koli način, marveč tudi zelo brezbrizen. Dokončal ni nobene obravnave; ni se brigal za nobeno javno zadevo in Judje so se hudo pritoževali čeznje. Vendar se mu je posrečilo poročiti se z zelo bogato Judinjo, lepo in slavno Druzijo, hčerjo Heroda Agripa I. in sestro Heroda Agripa II. in Berenike. Princezinja, ki je bila žena Aziza, kralja v Emexu, je bila zapustila moža, da se vrže v naročje namestnika, ki se je bil zaljubil vanjo. Ona ga ni ljubila; srce častihlepne in razuzdane žene ni bilo zmožno pravih čustev; sanjala je samo, kako bo živela v Rimu in slovela na Neronovem dvoru. Samo namestnik je mogel uresničiti njene želje. Ne bo dolgo ostal v Judeji, marveč bo poklican v Rim, kjer mu bo brat preskrbel odlično mesto. Njegova žena bo imela dostop na dvor, videla Neronu in kdo ve? Zavedala se je svoje lepote in si je domišljala, da bo očarala razuzdanega vladarja.

Namestnik se je oblekel v belo oblačilo, ob-robljeno s škrlatom, na glavi je imel zlato krono kot lavoriko na redkih in že zelo sivih lasih. Njemu ob strani je stal Tertul v slovesnem nastopu z domišljajnim nasmehom na ustnicah, prepričan, da bo izzval njegov govor globok vtis in namestnik mu bo moral dati prav. Ali ni bil morda on drugi Ciceron?

Judje so zarohneli od jeze, ko je vstopil Pavel v dvorano.

Njegova uboga, mala, ponižna oseba je zadejala namestnika, ker ga je nekaj dni prej videl samo mimogrede. Ni se mogel načuditi, kako je moglo to človeče vznemiriti samega velikega duhovnika in ga prisiliti k poniževalnemu potovanju v Cezarejo.

Namestnik že drugič vpraša Pavla za splošne podatke, potem pa povabi Tertula, da govori.

Odvetnik govori v lepi grščini, z jasnimi glasom, živahnimi kretnjami in tako zgornjo, da postane pozoren celo Feliks, kar se je redko dogajalo, ker namestnik se ni brigal za govor in je razsojal kakor se mu je zdelo.

»Da smo po tebi, odlični Feliks, deležni velikega miru, in, da se temu ljudstvu razmere zboljšujejo po tvoji previdnosti, te priznavamo vedno in povsod z vso hvaležnostjo.« začne Tertul in poveča s temi besedami porogljiv nasme na ustnicah namestnika, ki je predobro vedel, da se Judje ne morejo pohvaliti z njim, saj so ga že večkrat tožili cesarju.

»Da te pa dalje ne bom zadrževal, te prosim, poslušaj nas ob kratkem v svoji dobrohotnosti.« nadaljuje odvetnik. »Našli smo namreč, da je ta človek kuga in da povzroča upore proti vsem Judom po vsem svetu in da je voditelj ločine nazarejev. Poskusil je celo tempelj oskruniti; zato smo ga prijeli in ga hoteli soditi po našem zakonu, pa je prišel tribun Lizija, ga z veliko silo iztrgal iz naših rok in ukazal, naj grejo njegovi tožitelji predte. Ko boš preiskoval, boš od njega samega mogel zvedeti o vsem tem, česar ga mi tožimo.«

AD 24, 1-9

(Datje prihodnja.)

73.

Ozi se je in videl čudo. Pred njimi so stali in se mu srečno nasmihali: Vila Gozdana in njene tovarišice; zadaj pa je stala neštevilna množica mladeničev in mladenk, rešenih svoje podohe. Vi-harno so mu vzklikali in mu mahali v pozdrav.

74.

In nato je Benjamin zagledal še nekoga: svo-jega tako dolgo iskanega očeta. Planila sta si v objem, ne da bi jima bilo treba povedati, kdo sta... Sree je govorilo...

PRAVNI NASVETI

Veljavnost gradbenega dovoljenja. F. O. I. Pred letom vam je izdalo županstvo gradbeno dovoljenje za zidavo male stanovanjske hiše. Niste pa še pričeli zidati. Vprašate, ali boste na podlagi izdanega gradbenega dovoljenja lahko zidali šele po vojni. — Gradbeno dovoljenje izgubi veljavnost, če se ne začne gradnja v dveh letih od dne, ko se vam je dostavilo. Na prošnjo se sme ta rok podaljšati še za dve leti. Zato vam svetujemo, da proti koncu drugega leta zaprosite za podaljšanje gradbenega dovoljenja, ako še ne boste začeli graditi.

Motorno kolo. J. V. M. Radi bi kupili motor-no kolo pa ste slišali, da morate za nakup imeti posebno dovoljenje. Kje je mogoče dobiti tako dovoljenje? — Obrnite se s prošnjo za dovolitev nakupa motornega kolesa na šefa pokrajinske uprave, urad za civilno motorizacijo.

Prodaja zemljišča. C. K. Zaradi plačila dolgov bi radi prodali nekaj zemljišča. Ali so v sedanjih časih take kupčije res prepovedane? — Prodaje zemljišče niso prepovedane. Pač na je potrebna veljavnost kupoprodajne pogodbe glede zemljišč odobritev šefa pokrajinske uprave.

Križem sveta

Delavske kuhinje v Nemčiji

Trenutno posluje v Nemčiji 43.000 obratnih kuhinj, v katerih dobe delavci opoldne toplo ko silo. Od zasebnih delovnih taborišč jih ima 19.400 svoje kuhinje. Preskrbo obratov, kjer vodstvo lasne kuhinje ne bi bilo gospodarsko, je prevzelo 2.000 kuhinj, ki oddajajo preskrbo oddaljenim krajem. V Berlinu n. pr. dajejo dnevno 80 tisoč obrokov. Veliko število inozemskih delavcev je povzročilo tudi, da je bilo zanje treba napraviti posebne kuhinje. Leta 1939 je bilo v Nemčiji okoli 3000 obratnih kuhinj z 1 milijonom oskrbovancev, sedaj pa jih je 21.000 z okoli 14 milijoni udeležencev. Skupno število oseb, ki se prehranjujejo, cenijo skupno na okoli 20 milijonov.

Poštna hranilnica — javno-prometna ustanova

Slovaškemu parlamentu so predložili zakonski osnutek, po katerem se spremeni — podobno kot Slovaška narodna banka — Poštna hranilnica v javno-prometno ustanovo. Na čelu Poštne hranilnice bo v bodoče generalni direktor, ki ga imenuje državni predsednik. Nameščenci Poštne hranilnice ne bodo več državni nameščenci, vendar pa bodo uživali pravno zaščito državnih nameščenec.

Najmanjša knjiga

Najmanjšo knjigo na svetu ima neki egiptovski poglavar. V usnje vezano knjižico so delali 7 let. Ista tehta tretjino karata, meri pa 3 šestnajstink krat 6 šestnajstink palca, vsebuje pa 28 strani.

Olje plačujejo z urami

Pred kratkim je prišlo na švicarski trg kot dodatna dodelitev olja in maščobe olje iz češnikov. Nekateri švicarski listi so grajali, da je cena 12 švicarskih frankov za liter češnikovega olja previsoka, ker bi mogli to dodatno olje nabavljati samo premožnejši sloji. S pristojnega mesta so pojasnili, da prihajajo ti češniki iz Turčije kot protivrednost za švicarske ure in druge važne instrumente, ki se na drug način ne bi mogli plačati. Navsezadnje, pravi nadalje švicarsko uradno pojasnilo, imajo tudi švicarski delavci od teh zamenjav svoj dobiček, ker se z njimi vzdržuje stalnost zaposlitve v švicarski izvozni industriji. Drugo vprašanje je seveda, če bodo priznali upravičenost tega pojasnila švicarski odjemalci, ki tako draga turška olja ne bodo mogli plačevati.

Rešitev križanke št. 18

Vodoravno: 1. Krk, 4. Kneipp, 10. Lari, 12. odbor, 13. ozek, 15. nate, 16. Bug, 17. Sap, 19. rep, 20. um, 22. tri, 24. pl., 25. čarovnica, 26. en, 28. kij, 29. sv., 30. vas, 32. Ala, 33. sli, 34. Ibis, 36. krat, 37. novc, 39. mene, 40. Abaddon, 41. Mav. Navpično: 1. klobučevina, 2. razum, 3. kreg, 5. no, 6. edn., 7. Ibar, 8. potep, 9. preplavitev, 11. I. K. (Ivan Kacijanar), 14. barvilo, 17. stoka, 18. pinja, 21. brv, 23. sij, 27. nabob, 29. slana, 31. Siva, 33. Srem, 35. sed, 36. km, 38. Co.

Okrog sosedov

» Pokojninski zavod nameščenec na Hrvatskem je povečal pokojnine in rente z veljavnostjo za nazaj od 1. januarja 1944 za 150 odstotkov. Poleg tega dobijo vsi člani Pokojninskega zavoda in njih rodbinski člani še posebno doklado po 100 kun.

» Olive so poleg vina in rib glavni zaslužek dalmatinskega prebivalstva. Letos pričakujejo v Dalmaciji zelo dobro letino oliv.

» Za gojitev kostanjevih nasadov. Sedanje hrvaške oblasti so izdale svojim podrejenim ustanovam navodila, naj povsod med ljudstvom pospešujejo gojitev kostanjevih nasadov. Kostanj bo dajal ljudstvu lepe dohodke, ker je njegov sad zelo užiten, na drugi strani pa potrebuje njegov les tudi industrija tanina. V kostanjevih nasadih bodo pa lahko dobivale zadostno hrano tudi čebelarji, kar je tudi potrebno za zboljšanje stanja čebelarstva na Hrvatskem.

» Pregašanci so vražjo v domovino. V Dubrovniku je nedavno prispela večja skupina ljudi, katere so bili Savojevi svoječasno odpeljali v razna italijanska taborišča.

» Pol milijona prebivalcev šteje sedaj Zagreb.

» Tri metre blaga za 6 kg suknjenih odpadkov. Izmed zbirk, ki jih je začela Hrvatska kmetijska zveza, je zlasti omembe vredna zbirka suknjenih odpadkov. Za vsakih 6 kg odpadkov, ki jih kdo zbere, dobi 3 m blaga. Zveza je doslej na ta način razdelila že nad 100.000 l sukna.

» Morilec polkovnika Masalovića zaprl. Morilec šefa kabineta ministrskega predsednika Nedića, polkovnika Masalovića, so sedaj, kakor poroča srbsko ministrsko predsedništvo, aretirali. Polkovnika Masalovića so dne 5. marca 1942 v Beogradu ubili. Morilec sta stotnik bivše jugoslovanske vojske Dragutin Milojević in poročnik bivše jugoslovanske vojske Miroslav Nikolić. Oba morilca sta priznala zločin.

» Obitek bankovcev na Hrvatskem so je zdaj že dvignili od 55,83 milijard na 57,1 milijarde kun.

» Savo hočejo urediti, da bo plavna do Zagreba. V zadnjih dveh letih so bila na Hrvatskem v izvajanju velika javna dela, ki so se doloma nanašala tudi na ureditev Save nad in pod Zagrebom. Stremiljenja hrvatskih oblasti gredo za tem, da napravijo Savo plavno do samega Zagreba. V ta namen so sedaj začeli od Siska proti Zagrebu poglabljati Savino rečno strugo.

» Hrvatska vlada je izdala ukaz, ki prepoveduje aleherni promet z osebnimi in tovornimi avtomobili ob nedeljah in praznikih.

Križanka št. 19

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10			11					12
13				14			15	
16				17	18	19		
20	21	22				23	24	
25	26	27					28	29
30		31	32					33
34					35		36	37
38			39	40	41			
42		43				44	45	
46								

Vodoravno: 1. služitelj, 10. obrtnik, 11. števnik, 12. veznik, 13. rimski bog, 14. karta, 15. sivec, 16. veznik, 17. latinska kratka za pripis, 19. starorimski domači bogovi, 21. gostac, 24. rimski vojskovodja, 25. skrajšan veznik, 27. pletena posoda, 29. kazalni zaimek, 30. selo, 32. gora v Palestini, 34. čeprav, 35. kemični znak za barij, 36. padavina, 38. neupogiben, 39. nada, 41. veža (tujka), 42. ona (latinsko), 43. afriško pristanišče, 45. švedski denar, 46. prodajalna knjig.

Navpično: 1. spačeneec, 2. del pluga, 3. lahka kazen, 4. časovni prislov, 5. žensko ime, 6. gradbeni material, 7. dva enaka soglasnika, 8. strupeni plin, 9. dobrodelna ustanova, 15. čebelji izdelek, 17. zabava, 18. gospod (arabsko), 20. omot, 22. oblika pesnitve, 23. boleče mesto, 26. smola, ki jo rabijo pri tlakovanju cest, 28. egiptovski bog, 31. v jeseni ga poberemo, 33. gozdna žival, 36. kraljevski dom, 37. vrsta posode, 39. švicarski kanton, 40. judranski otok, 43. vzklík, 44. predlog.

Mali oglasnik

Pristojbine za male oglase se plačuje naprej.

Harmonike

naibolje popravlja in uglašuje po ugodni ceni A. Zeleznik, izdelovatelj harmonik, Vrhnika, Stara cesta 50

Klapan

za kmečka dela sprejemem takoj. Lovše Jože, Zg. Rašelj 23, p. Dev. Mar. Pol e.

IZ A Ž panjev

čebel v Logatec prodam. — Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod »Logatec« 4274

OGLAŠUJ
v DOMOLJUBU

LJUDSKA

POSJOJILNICA

V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročstvu